

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet	Magyar és Általános Nyelvészeti Intézet
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (önálló szak)

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Szemantika LLM2026						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Németh Boglárka, egyetemi adjunktus						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Németh Boglárka, egyetemi adjunktus						
2.4 Tanulmányi év	I	2.5 Félév	II.	2.6. Értékelés módja	Vizsga	2.7 Tantárgy típusa	Kö Sz

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					25
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					15
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					15
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					1
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	58				
3.8 A félév össz-óraszám	100				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• Számítógép, vetítő, nyomtatott anyagok
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• Számítógép, vetítő, nyomtatott anyagok

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	C3 – Descrierea sincronică a lexicului limbii maghiare; C3.2 – Elaborarea unor proiecte cu scopul studierii lexicului diferitelor texte; elaborarea unui discurs oral/scriș complex, bogat lexical și sintactic, articulat precis din punct de vedere logic cu scopul de a prezenta varietatea lexicală a limbii maghiare; analiza varietății semantice.
Transzverzális kompetenciák	CT-2 Relaționare în echipă, comunicare interpersonală și asumarea de roluri specifice în cadrul studierii semanticii.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	Az elsőéves egyetemi hallgatók bevezetése a szemantikai alapviszonyok ismeretvilágába
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat a nyelvi jelentés legérdekesebb és legkutatottabb problémáival, jelenségeivel úgy, hogy mindeközben arra is rálátást nyerjenek, hogy a különböző szemantikai irányzatok milyen megközelítéseket alkalmaznak e jelenségek magyarázatára. A félév során az alább felsorolt kérdéseket tekintjük át, ennek eredményeképpen a hallgatók általános képet kapnak a szó- és mondatjelentés legfontosabb kérdéseiről, és ezáltal elmélyíthetik a nyelvtudomány céljaira, módszereire és elveire vonatkozó általános tudásukat is. A szemináriumokon ezeket az elméleti problémákat a nyelvhasználat, a kommunikáció oldaláról közelítjük meg, minél sokrétűbb nyelvi anyag alapján.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető előadás: gyakorlatok	Frontális problematizálás; csoportmunka	
2. Jelek	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
3. Jelentésfelfogások, szemantikai irányzatok	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
4. Szemantika vs. pragmatika	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
5. Jelentéstípusok	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
6. Szinonímia, antonímia és ellentmondás	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
7. Poliszémia és homonímia	Frontális előadás, problematizálás, a diákok	

	bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
8. A jelentésmező és a fogalmi hierarchia	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
9. A jelentésváltozás	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
10. Az állandósult szókapcsolatok jelentése	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
11. A főnevek és a referencia. A melléknevek szemantikája	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
12. Az igei argumentumszerkezet és a tematikus szerepek	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
13. Időszerkezet és eseményszerkezet	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába; csoportmunka; egyéni munka	
14. Összegzés, a vizsga megbeszélése	Frontális előadás, problematizálás, a diákok bevonása a kérdések és a lehetséges megoldások megfogalmazásába	
Könyvészet Kiefer Ferenc: <i>Jelentéelmélet</i> . Corvina, é. n. [2000] (részletek). Kenesei István 2012. Jelentések. In uő (szerk.) <i>A nyelv és a nyelvek</i> . Akadémiai Kiadó, Budapest, 142–155. Szili Katalin 2009. Szavak dialógusa. <i>A magyar nyelv és kultúra tanításának szakfolyóirata</i> 2009/1–2: 15–26. Web: http://real.mtak.hu/74767/1/THL2_2009_1-2_015-027.pdf		
Pethő	József	2004. <i>Jelentéstan</i> . Bölcsész Konzorcium, Budapest, 9–84. Web:

http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Magyar/107Peth%F5/JELTANVEGLEG.pdf		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető beszélgetés, a témák elosztása	A téma előzetes megbeszélése. Frontális és csoportmunka	
2. Orwell nyelvészete	A téma előzetes megbeszélése. Frontális és csoportmunka	
3. Sztereotípiák és nyelvi elfogultság	A téma előzetes megbeszélése. Frontális és csoportmunka	
4. A szómágia és a politikai korrektség	A téma előzetes megbeszélése. Frontális és csoportmunka	
5. Fordíthatatlanság	A téma előzetes megbeszélése. Frontális és csoportmunka	
6. Az emojik, gifek és mémek jelentése és használata	A téma előzetes megbeszélése. Frontális és csoportmunka	
7. Összegzés, a félévi teljesítmény kiértékelése	A téma előzetes megbeszélése. Frontális és csoportmunka	
Könyvészet		
Orwell, G. é.n. [1946]. A politika és az angol nyelv. Web: http://documents.tips/documents/george-orwell-a-politika-es-az-angol-nyelv.html		
Hodge, B. – Fowler, R. 2008. Orwell nyelvészete. In Síklaki I. (szerk.): <i>Szóbeli befolyásolás II.</i> Budapest: Tipotex, 255–72.		
Sz.n. 2012. A kabáthoz gombot, és ne fordítva! <i>Nyelv és Tudomány</i> 2012/szeptember 13. Web: http://www.nyest.hu/hirek/a-kabathoz-a-gombot-es-ne-forditva		
Benő Attila 2011. Mi és mások. Kommunikáció és sztereotípiák. In uő <i>A dolgok másik neve.</i> Komp-Press Kiadó, Kolozsvár, 60–67.		
Maas, Anne 2008. A csoportok közötti nyelvi elfogultság: a sztereotípiák fenntartása a nyelv segítségével. In: Síklaki István (szerk.) <i>Szóbeli befolyásolás. I. Nyelv, gondolkodás és kultúra.</i> Typotex, Bp. 303–339.		
Crystal, David 1998. A nyelvi mágia. In uő <i>A nyelv enciklopédiája.</i> Osiris, Budapest, 19–20.		
Kálmán László 2012. Bevezetés a szómágiába. <i>Nyelv és Tudomány</i> 2012/február 21. Web: https://www.nyest.hu/hirek/bevezetes-a-szomagiaba		
Kálmán László 2015. Honnan menekülnek, hova vándorolnak? <i>Nyelv és Tudomány</i> 2015/augusztus 31. Web: https://www.nyest.hu/hirek/honnan-menekulnek-hova-vandorolnak		
Takács Boglárka 2011. A néger nem fekete! <i>Nyelv és Tudomány</i> 2011/szeptember 15. Web: https://www.nyest.hu/hirek/a-neger-nem-fekete		
Mártonfi Attila 2011. Nyelv és propaganda a náci Németországban. <i>Nyelv és Tudomány</i> 2011/december 2. Web: https://www.nyest.hu/hirek/nyelv-es-propaganda-a-naci-nemetorszagban		
Péli Péter 2009. Kínos nyelvi korrektség. <i>Nyelv és Tudomány</i> 2009/július 13. Web: https://www.nyest.hu/hirek/kinos-nyelvi-korrektseg		
Benő Attila 2011. A fordíthatatlanság kérdése. In uő <i>A dolgok másik neve.</i> Komp-Press Kiadó, Kolozsvár, 71–88.		
Klaudy Kinga 1997. A lexikai átváltási műveletek. In uő <i>A fordítás elmélete és gyakorlata.</i> Scholastica, Budapest, 115–164.		
Veszelszki Ágnes 2015. Érzelemkifejezési módok a digitális kommunikációban: emotikonok és reakciógifek. <i>Magyar Nyelvőr</i> 139/1: 74–85. Web: http://nyelvor.c3.hu/period/1391/139105.pdf		

Szűts Zoltán 2016. Az internet nyelve. Másodlagos írásbeliség, emojik és mémek. *Korunk* 28/4: 55–60. Web: http://epa.oszk.hu/00400/00458/00546/pdf/EPA00458_korunk_2016_04_055-060.pdf

Veszelszki Ágnes é.n. Humor a digitális kommunikációban: az internetes mémek. Web: http://www.veszelszki.hu/images/honlap/publ_veszelszki_mem.pdf

Sz.n. 2012. Mit mímelnek a mémek? *Nyelv és Tudomány* 2012/február 13. Web: <https://www.nyest.hu/hirek/mit-mimelnek-a-memek>

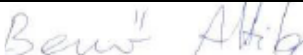
9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

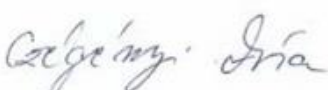
A tantárgy tartalma megfelel a hasonló profilú egyetemi karok, pl. ELTE Bölcsészettudományi Kar, akkreditált magyar szakos oktatása keretében tanított szemantika tantárgy tartalmának.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A szemantika tárgyalt alapkérdéseinek, megközelítési szempontjainak ismerete. Az egyes szemantikai viszonyok belső tagolása és külső kapcsolataik ismerete. A szakkifejezések értő használata. A szakismeretek és a mindennapi nyelv kreatív összekapcsolása.	Írásbeli vizsga	75%
10.5 Szeminárium Labor	A szemináriumok látogatása. Aktív bekapcsolódás a témák előkészítésébe és megbeszélésébe. A szemináriumi bemutató alapját képező szakszövegek pontos ismerete; önálló, témaorientált kérdésfelvetések; az előadásmód gördülékenysége, érthetősége; interaktív jelleg.	Szemináriumtartás	25%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
A tárgyalt szemantikai jelenségek elméleti és gyakorlati (nyelvhasználati) ismerete.			

Data completării	Semnătura titularului de curs	Semnătura titularului de seminar	Semnătura titularului de curs practic
11.04.2020			

Data avizării în departament	Semnătura Directorului de Departament
17.04.2020	

Data avizării la Decanat	Semnătura Prodecanului responsabil	Ștampila facultății
28.04.2020		